

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคใต้ ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคใต้ทุกโรงเรียนละ 1 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 319 โรงเรียน โดยสอบถามผู้บริหารและครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 283 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.71 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส พี ซี พลัส (SPSS/PC+ Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) โดยใช้ค่าเอฟ (F) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน

พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 90.8 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 86.2 ตำแหน่งในปัจจุบันเป็นผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ

67.1 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 41 และเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนร้อยละ 51.6

1.2 สถานภาพของครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

พบว่าครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 78.8 มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 40.3 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 89.8 สำหรับตำแหน่งในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ปฏิบัติการสอน ร้อยละ 71.7 มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการป้องกันยาเสพติดต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 53.4 และโดยส่วนมากปฏิบัติงานสอนนอกเหนือจากงานป้องกันยาเสพติด ร้อยละ 83

2. สภาพทั่วไปของโรงเรียน

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีจำนวนอาจารย์ปฏิบัติการสอนต่ำกว่า 20 คน ร้อยละ 72.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางมีจำนวนอาจารย์ปฏิบัติการสอนระหว่าง 20-30 คน ร้อยละ 49.1 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีจำนวนอาจารย์ปฏิบัติการสอน 80 คน ขึ้นไปร้อยละ 75.5 และ 100 ตามลำดับ และโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้ถนนใหญ่ร้อยละ 71

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียน

พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีการสำรวจเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักเรียนร้อยละ 95.8 ซึ่งมีโรงเรียนที่มีนักเรียนใช้ยาเสพติด ร้อยละ 77 โดยจำนวนนักเรียนใช้ยาเสพติดระหว่าง 1-20 คน มีร้อยละ 43.5 บุหรี่เป็นยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดในโรงเรียนที่มีนักเรียนใช้ยาเสพติดมากกว่ายาเสพติดตัวอื่น ๆ ร้อยละ 76.3 โดยพบว่าสาเหตุการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนส่วนใหญ่เนื่องจากนักเรียนนำมาเสพในโรงเรียน ร้อยละ 90.8 สำหรับสถานที่ที่นักเรียนมัธยมเสพยาเสพติดในโรงเรียนคือ ห้องน้ำ ห้องส้วม ร้อยละ 95 นอกโรงเรียนคือที่บ้าน ร้อยละ 58.3 และส่วนใหญ่ร้านค้าทั่วไปเป็นแหล่งซื้อขายยาเสพติดของนักเรียน ร้อยละ 71.1

3. สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

3.1 ด้านการวางแผน

พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้รับนโยบายป้องกันยาเสพติด

ร้อยละ 99.3 รับนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร ร้อยละ 78.6 โดยทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่มีการวางแผนการดำเนินงานแน่นอนตลอดปี ร้อยละ 75.3 มีการนำแผนป้องกันยาเสพติดมาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ร้อยละ 83 และมีการศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ร้อยละ 68.2

3.2 ด้านการปฏิบัติงาน

พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีคณะกรรมการหรือทีมอาจารย์ดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ร้อยละ 95.8 ซึ่งส่วนใหญ่จัดเป็นโครงการร้อยละ 55.1 และมีการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาเสพติดต่อผู้บริหาร ร้อยละ 91.5 มีการตรวจตราดูแลสถานที่ลับตาเพื่อมิให้นักเรียนมั่วสุม ร้อยละ 98.9 โดยมีอาจารย์เวรตรวจตราเป็นประจำ ร้อยละ 85.7 ส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรม รองลงมาคือจากการสำรวจบริเวณโรงเรียน ร้อยละ 85.5 และ 82.3 ตามลำดับ และพบที่มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักเรียน ร้อยละ 88 การดำเนินการเมื่อพบนักเรียนใช้ยาเสพติดส่วนมากใช้วิธีตักเตือน ร้อยละ 94 และมีมาตรการแจ้งผู้ปกครองเมื่อพบว่านักเรียนมีปัญหาด้านความประพฤติหรือการเรียน ร้อยละ 97.2 โรงเรียนส่วนมากมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการขอความร่วมมือปฏิบัติงาน ร้อยละ 90.1 มีการสอดแทรกความรู้เรื่องยาเสพติดในรายวิชาต่าง ๆ ร้อยละ 98.9 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ เรื่องยาเสพติด แจกครู นักเรียน ผู้ปกครอง ร้อยละ 54.8 โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดบอร์ดข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ร้อยละ 97.5 โรงเรียนมีการจัดการพัฒนาความรู้พื้นฐานการป้องกันยาเสพติดแก่บุคลากร ร้อยละ 64 และมีการส่งครูเข้าอบรมหรือสัมมนาเรื่องยาเสพติด ร้อยละ 86.9 โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ร้อยละ 91.9 และจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ร้อยละ 91.5 โรงเรียนส่วนมากไม่มีการพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 85.9 โรงเรียนมีสถานที่ให้นักเรียนเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา ร้อยละ 90.1 และมีบุคลากรแนะแนวนานโรงเรียน ร้อยละ 96.1 โรงเรียนส่วนใหญ่มีการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเสพติด ร้อยละ 93.1

มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ ร้อยละ 94.7 โรงเรียนมีการจัดที่นั่งพักผ่อนในโรงเรียน ร้อยละ 95.8 และพบว่าทุกโรงเรียนมีการยกย่องส่งเสริมนักเรียนที่ทำชื่อเสียงให้กับโรงเรียน โดยด้านที่ยกย่องส่งเสริมมากที่สุดคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ร้อยละ 93.6

3.3 ด้านการติดตามและประเมินผล

พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีแผนการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ร้อยละ 76.3 โดยประเมินผลภาคเรียนละครั้ง ร้อยละ 50.5 วิธีที่ใช้ประเมินผลโดยส่วนมากคือ การสังเกต ร้อยละ 88.3 โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ร้อยละ 66.4 โดยนิเทศติดตามผลเป็นครั้งคราว ร้อยละ 68.6 และมีการนำผลการประเมินผลมาปรับปรุงการดำเนินงาน ร้อยละ 79.5 โดยส่วนใหญ่ปรับปรุงมากกว่า 1 ครั้ง/ปี ร้อยละ 61.3

4. ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

เมื่อพิจารณาปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลางทุกด้าน คือด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งสรุปได้ดังนี้

4.1 ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดด้านการวางแผนพบว่า มีปัญหาโดยส่วนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงตามลำดับจำนวน 4 ข้อ ดังนี้

1. งบประมาณในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ($\bar{X}=2.93$)
2. ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน ($\bar{X}=2.86$)
3. แผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ($\bar{X}=2.66$)
4. นโยบายการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ($\bar{X}=2.60$)

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดด้านการวางแผนของโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด โดยส่วนรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 2 "แผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด" เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเพ

พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ($\bar{X}=3.08$) กับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ($\bar{X}=2.48$) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหา มากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง

4.2 ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดด้านการปฏิบัติงาน พบว่ามีปัญหา โดยส่วนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ 17 ข้อ ดังนี้

1. การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ปัญหา ยาเสพติด ($\bar{X}=3.10$)
2. การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด ($\bar{X}=3.05$)
3. การวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติด ($\bar{X}=3.00$)
4. ความรู้ของครูในเรื่องการจัดทำสื่อการสอนเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{X}=2.83$)
5. การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนในการแก้ปัญหา ยาเสพติด ($\bar{X}=2.80$)
6. ประสิทธิภาพของครูในเรื่องการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X}=2.80$)
7. หนังสือและเอกสารประกอบการค้นคว้าเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{X}=2.78$)
8. ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้ในการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด ($\bar{X}=2.77$)
9. การดำเนินงานของชมรมต่อต้านยาเสพติด ($\bar{X}=2.69$)
10. ความร่วมมือของครูในโรงเรียนในการส่งนักเรียนที่มีพฤติกรรม เบี่ยงเบนหรือสงสัยว่าจะใช้ยาเสพติดมาพบครูผู้รับผิดชอบ ($\bar{X}=2.66$)
11. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนด้านยาเสพติด ($\bar{X}=2.66$)
12. การบันทึกและเก็บรายงานสถิติที่นักเรียนใช้ยาเสพติดใน โรงเรียน ($\bar{X}=2.60$)

13. การให้คำแนะนำหรือปรึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการเข้าเรียน
เสพติด ($\bar{X}=2.59$)
14. การบริการสุขภาพในโรงเรียน ($\bar{X}=2.55$)
15. ความรู้ ความเข้าใจของครู ในการสอนเรื่องยาเสพติด ($\bar{X}=2.54$)
16. การติดตามผลการรักษาการติดยาเสพติดของนักเรียนที่ติดยาเสพติด
($\bar{X}=2.52$)
17. การส่งเสริมครูแนะแนวในการช่วยแก้ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่
นักเรียนที่ติดยาเสพติด ($\bar{X}=2.51$)

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดด้านการปฏิบัติงาน
ของโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด พบว่าโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
จำนวน 10 ข้อ คือข้อ 1 2 6 13 14 15 18 20 21 และ 22

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ พบว่ามีปัญหาการ
ดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนด้านการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติด โดยโรงเรียน
ขนาดกลาง ($\bar{X}=3.19$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.68$)
2. การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ปัญหา ยาเสพติด โดย
โรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=3.53$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.76$)
3. ความร่วมมือของครูในโรงเรียนในการส่งนักเรียนที่มีพฤติกรรม
เบี่ยงเบนหรือสงสัยว่าจะเข้ายาเสพติดมาพบครูผู้รับผิดชอบ โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=3.06$)
มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.31$)
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนด้านยาเสพติด โดย
โรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=2.92$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.35$)
5. การดำเนินงานของชมรมต่อต้านยาเสพติด โดยโรงเรียนขนาดใหญ่
($\bar{X}=3.06$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.44$)

6. การสนับสนุนให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=2.75$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.13$)
7. การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=3.45$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.71$)
8. การให้คำแนะนำหรือปรึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการเข้ายาเสพติด โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=3.12$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.37$) และขนาดกลาง ($\bar{X}=2.53$)
9. การส่งต่อนักเรียนเข้ารับการรักษาเมื่อพบว่านักเรียนติดยาเสพติด โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=3.14$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.12$) และขนาดกลาง ($\bar{X}=2.47$)
10. การติดตามผลการรักษาการติดยาเสพติดของนักเรียนที่ติดยาเสพติด โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=2.98$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.23$)

4.3 ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดด้านการติดตามและประเมินผล พบว่าโดยส่วนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีปัญหาในระดับปานกลางเรียงตามลำดับ จำนวน 4 ข้อ ดังนี้

1. การได้รับการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดจากศึกษานิเทศก์ ($\bar{X}=2.98$)
2. การรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินผลการดำเนินงาน ($\bar{X}=2.76$)
3. ความร่วมมือของบุคลากรในการนิเทศงานป้องกันยาเสพติด ($\bar{X}=2.74$)
4. การได้รับการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดจากผู้นิเทศภายในโรงเรียน ($\bar{X}=2.71$)

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดด้านการติดตามและประเมินผลของโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด โดยส่วนรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ คือข้อ 3 และข้อ 7

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเพ พบว่ามีปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้คือ

1. ความร่วมมือของบุคลากรในการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=3.10$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.54$)
2. ความร่วมมือของบุคลากรในการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนโดยโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}=3.06$) มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.45$)

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคใต้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเฉพาะประเด็นที่สำคัญโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

1. สภาพในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

1.1 ด้านการวางแผน

จากผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด โดยส่วนใหญ่ได้รับนโยบายป้องกันยาเสพติด มีการนำแผนป้องกันยาเสพติดมาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการวางแผนการดำเนินงานแน่นอนตลอดปี อาจเนื่องจากโรงเรียนได้ปฏิบัติตามกรอบนโยบายในแผนป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2535-2539) ทั้งนี้เพราะตระหนักถึงภัยอันตรายของยาเสพติด ซึ่งมีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ และความจำเป็นที่จะต้องป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติตามแผนการป้องกันยาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ จะทำให้ทุกโรงเรียนมีแนวทางในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดไปในทิศทางเดียวกันและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนการดำเนินงานที่วางไว้ การที่

ทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดโดยมีการวางแผนการดำเนินงานแน่นอนตลอดปีนั้น สอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2533, อ้างถึงใน สมบูรณ์ ฉ่ำทรัพย์, 2538) กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนการดำเนินงานไว้ว่า การวางแผนการดำเนินงานเป็นส่วนสำคัญของการบริหาร เป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้บริหารสามารถใช้ช่วยในการปรับปรุงงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้การที่โรงเรียนส่วนใหญ่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียน อาจเป็นเพราะจะทำให้ทราบสถานการณ์และปัญหาเสพติดในโรงเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนักเรียนเข้ายาเสพติดในโรงเรียน ยาเสพติดที่เข้ามากที่สุดคือบุหรี่ (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจากบุหรี่เป็นยาเสพติดชนิดไม่ร้ายแรง จึงทำให้โรงเรียนไม่ใช้บทลงโทษที่รุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย (ตารางที่ 6) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการตักเตือนเมื่อพบนักเรียนเข้ายาเสพติด จึงทำให้นักเรียนไม่เกิดความเกรงกลัว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ถึงแม้บุหรี่จะไม่เข้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมาย หรือเป็นยาเสพติดชนิดไม่ร้ายแรงก็ตาม แต่เป็นยาเสพติดที่เรียกว่า gate to way คือยาเสพติดที่เป็นประตูไปสู่ยาเสพติดชนิดอื่น นอกจากนี้แล้วยังก่อให้เกิดผลเสียหลายอย่างในระยะยาว ทั้งด้านเศรษฐกิจ การยอมรับของสังคม และสุขภาพ เนื่องจากเป็นสาเหตุของโรคภัยไข้เจ็บที่ร้ายแรง คือ ถุงลมป่องพอง กล้ามเนื้อหัวใจตาย มะเร็งที่ปอดและกล่องเสียง เป็นต้น ดังนั้น บุหรี่จึงเป็นปัญหาเสพติดที่สำคัญปัญหาหนึ่งที่ทุกคนควรตระหนักและป้องกันไม่ให้เกิดเหตุเป็นเหตุของยาเสพติดชนิดนี้ รวมทั้งยาเสพติดชนิดอื่นที่อาจจะตามมา ดังนั้นการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียน จะทำให้สามารถนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดตามสภาพที่เป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการปฏิบัติงาน

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด โดยจัดเป็นโครงการ อาจเนื่องจากโรงเรียนได้ดำเนินงานตามกรอบนโยบายในแผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา จัดตั้งองค์การรับผิดชอบการป้องกันการเข้าสารเสพติด ซึ่งถ้าโรงเรียนไม่ปฏิบัติตามกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ อาจโดนเพ่งเล็ง และไม่เป็นที่ไว้วางใจของทางราชการ อันจะส่งผลกระทบต่อความมีชื่อเสียงของโรงเรียน ทำให้ผู้ปกครองไม่ส่งบุตรหลานของตนเข้ามาศึกษาในโรงเรียนนี้ต่อไป และผู้วิจัยมีความเห็นว่าการดำเนินงานโครงการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ถ้ากระทำโดยลำพังหรือต่างคนต่างทำ

ย่อมไม่ประสบผลสำเร็จอย่างแน่นอนเพราะนักเรียนมีจำนวนมาก รวมทั้งปัญหายาเสพติดเป็น ปัญหาที่ป้องกันและแก้ไขค่อนข้างยาก เป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง ดังจะเห็นได้จากปัญหา ยาเสพติดมีมาตั้งแต่อดีตและนับวันจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังนั้นจึงต้องอาศัย ความร่วมมือ ความสามัคคี การประสานงานของบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้มีส่วนร่วมและสนับสนุน กิจกรรมของโรงเรียน จึงควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารณี เกตุอุไร (2531) ที่พบว่า ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่มีการตรวจตราดูแลสถานที่ลับตาเพื่อมิให้นักเรียนมั่วสุมโดยมีอาจารย์เวรตรวจตราเป็นประจำ และมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักเรียน อาจเนื่องจากผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน เล็งเห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติด มีความตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานอย่างรัดกุม เพื่อดูแลและป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียน หรือเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด ในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นเพราะโรงเรียนจะต้องรายงานสถิติข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาและการใช้ยาของนักเรียน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดใน สถานศึกษาได้รับทราบ มิฉะนั้นแล้ว โรงเรียนอาจจะถูกตำหนิ ตีติเตียน ในความไม่ร่วมมือ ในการแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนอันจะส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับกรอบนโยบายในแผนป้องกันสารเสพติด ในสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ (2535-2539) ข้อ 5.2.2 ซึ่งระบุว่า "ศึกษาสภาพ การใช้สารเสพติดของนักเรียน นักศึกษา เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการใช้สารเสพติด ในสถานศึกษา"

โรงเรียนส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักเรียนจาก การสังเกตพฤติกรรมอาจเนื่องจาก เป็นวิธีที่สะดวก ประหยัดเวลา ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ และสามารถทำได้ในทุกสถานที่ทุกเวลาทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักเรียนได้ อย่างชัดเจนและน่าเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับ กิรติ ศรีวิเชียร (อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2524) ที่ว่า การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่ต้องการศึกษานั้นจะเป็นวิธีที่ให้ข้อมูลได้เที่ยงตรงมากที่สุด

นอกจากนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้วิธีดักเดือนเมื่อพบนักเรียนติดยาเสพติด อาจเป็นเพราะปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดโรงเรียนยังไม่ร้ายแรงมากนัก ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัย (ตารางที่ 4) ที่พบว่ายาเสพติดที่แพร่ระบาดในโรงเรียนส่วนใหญ่คือบุหรี่ จึงทำให้ครูใช้วิธีการดักเดือน ซึ่งเป็นการลงโทษในระดับต่ำ นอกจากนี้ อาจเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่แอบใช้ยาเสพติดในสถานที่ลับตาจึงทำให้ครูไม่สามารถจะรับทราบได้ทุกครั้ง เพราะถ้าครูพบเห็นนักเรียนใช้ยาเสพติดบ่อยๆ อาจมีมาตรการกำหนดโทษที่มากกว่าการดักเดือน รวมทั้งเป็นนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดโทษตามความร้ายแรงของยาเสพติด นอกจากนี้การที่โรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเมื่อมีปัญหาด้านความประพฤติหรือการเรียน เป็นเพราะว่าเพื่อหาทางร่วมมือกันในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง เพราะเวลาส่วนใหญ่ของเด็กนักเรียนจะอยู่ที่บ้านมากกว่าโรงเรียน การที่ผู้ปกครองได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นของนักเรียนและร่วมมือกันหาทางแก้ปัญหา จะทำให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการป้องกันปัญหาร้ายแรงต่างๆ ที่อาจตามมา ดังนั้นการได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาพร ทองเขียว (2534) ที่พบว่า การร่วมมือสนับสนุนของผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญมาก

จากผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด อาจเนื่องจาก โรงเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญในการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก เพราะปัญหาเสพติดเป็นปัญหาระดับชาติ การที่จะดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนให้ได้ผลนั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการ เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสื่อมวลชนต่างๆ ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญต่อปัญหาเสพติดในปัจจุบัน เป็นอันมาก จึงทำให้ทุกองค์กรมีความตื่นตัวและร่วมมือกันรับผิดชอบเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับกรอบนโยบายในแผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2535-2539) ข้อ 5.4.2 ซึ่งระบุว่า "ให้สถานศึกษาติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือปฏิบัติงานกับหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ ทบวง กรมอื่น ๆ ตลอดจนองค์กรเอกชน"

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสอดแทรกความรู้ เรื่องยาเสพติดในรายวิชาต่างๆ อาจเป็นเพราะ เป็นนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนในการกระตุ้นให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนมีความ

ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดและให้สอดแทรกความรู้เรื่องยาเสพติดในรายวิชาที่ปฏิบัติการสอน จึงทำให้นักเรียน พัฒนาการรับรู้ ความเชื่อ เจตคติ และความสามารถในการป้องกันสารเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรเดช วงศ์บา (2524) ที่พบว่า วิธีป้องกันมาให้นักเรียนติดยาเสพติดให้โทษโดยแทรกความรู้เรื่องยาเสพติดให้โทษในบทเรียนที่สอน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นภัยยาเสพติดเมื่อเกิดขึ้นแล้ว แก้ไขได้ยาก ผู้ที่เคยติดยาเสพติดและได้รับการบำบัดแล้ว ส่วนใหญ่มักกลับมาติดยาอีก ดังนั้นการป้องกันการติดยาเสพติดโดยการประสมประสานกับการสอนทุกวิชา จะเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการป้องกันปัญหาเสพติดให้นักเรียนได้เป็นอย่างดี

จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดการแข่งขันกีฬา มีการจัดชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ และมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูมีความเข้าใจและสํานึกในบทบาทหน้าที่ของการเป็นครูอย่างแท้จริง ไม่มุ่งแต่การเรียนการสอนเพียงด้านเดียว แต่มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมด้วย อันจะส่งผลให้นักเรียนมีความนับถือตนเอง มีความสัมพันธ์ เกิดความรู้สึกร่วมกัน เคารพตนเองและเกียรติภูมิของบุคคล มีทักษะส่วนตน ทักษะสังคม ตลอดจนมีทักษะอาชีพ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นเกราะคุ้มกันภัยของยาเสพติดได้เป็นอย่างดี

ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาชีพ สวัสดิ์พงษ์ (2533) ที่พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับน้อยในการจัดพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานบำบัดรักษาผู้ป่วยจากยาเสพติด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานนอกสถานที่นั้น เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง แต่ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า และมีปัจจัยอื่นสนับสนุน คือ ความร่วมมือของนักเรียน ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การจัดหายานพาหนะ ความปลอดภัยในการเดินทาง การควบคุมนักเรียน การสนับสนุนของผู้บริหารและครูอื่น ๆ รวมทั้งประโยชน์ที่ได้รับ ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวิไล กสิกิจสกุลผล (2531) ที่พบว่า การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ ไม่มีเวลาเตรียมการ ค่าใช้จ่ายสูง จำนวนนักเรียนมาก ทำให้ยุ่งยากในการควบคุม ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้ (ตารางที่ 6) เช่น การจัดบอร์ด การจัดฉายวิดีโอทัศน์หรือภาพยนตร์ การให้นักเรียนค้นคว้ารายงาน การจัดนิทรรศการซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเสริมความรู้ แทนการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ได้ดีกว่า ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ วาไรรัตน์ พุกนันทน์ (2533)

ที่พบว่า การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ ไปเยี่ยมผู้ช่วยตามสถานบำบัดต่างๆ มีความเหมาะสมน้อย แม้จะทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง แต่คงจะไม่ปลอดภัย และได้ผลไม่คุ้มค่า เพราะครูยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมายในการที่จะให้ความรู้แก่นักเรียน นอกจากนี้พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีบุคลากรและแผนงานโรงเรียน อาจเป็นเพราะโรงเรียนเห็นความสำคัญของการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เพราะโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนหลากหลาย และครูส่วนใหญ่จะมีภาระงานมากทั้งงานด้านการสอนและด้านอื่น ทำให้ไม่มีเวลาดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง การที่มีบุคลากรและแผนงานโรงเรียน เป็นการมอบหมายบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้รับการบริการและแนวจากโรงเรียนอันจะเป็นแนวทางให้นักเรียนปฏิบัติตนรวมทั้งหาทางแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และยังเป็น การป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งปัญหา ยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2522) ที่พบว่า กิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนที่จัดมากคือ การแนะแนว

1.3 ด้านการติดตามและประเมินผล

จากผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนประเมินผล มีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงาน และมีการนำผลการประเมินผลมาประเมินผลงาน อาจเนื่องจากโรงเรียนได้ยึดปฏิบัติตามกรอบนโยบายในแผนป้องกันสารเสพติดของสถานศึกษา ในกระทรวงศึกษาธิการ (2535-2539) ในนโยบายข้อ 5.5 ที่ระบุไว้ว่า "ให้สถานศึกษาจัดระบบการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดทั้งในระยะสั้น และระยะยาว" ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการที่โรงเรียนได้ปฏิบัติตามกรอบนโยบายด้านการติดตามและประเมินผลนั้น อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญต่อการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากขั้นตอนของการประเมินผลโครงการ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการตรวจสอบงานการบริหารโครงการว่าบรรลุผล สัมฤทธิ์ หรือควรแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนของการดำเนินงานขึ้นใด ดังนั้นการประเมินผลจึงทำให้ทราบข้อมูลต่อปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ซึ่งสอดคล้องกับ อำนวย เลิศขยันดี (2533) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการที่ถูกต้องและได้ผลดีต้องมีการวางแผนให้สามารถประเมินองค์ประกอบของโครงการที่จะประเมินได้อย่างครบถ้วน

2. ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

จากผลการวิจัย เมื่อพิจารณาปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน เป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลางทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยแยกอภิปรายเป็นรายข้อในแต่ละด้าน เฉพาะประเด็นสำคัญ ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน

จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว มีปัญหาในระดับปานกลาง เช่น มีปัญหาในเรื่องงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ทั้งนี้อาจเนื่องจาก โรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในส่วนนี้โดยเฉพาะจึงทำให้งบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรศรี พัฒนพงศ์ (2520) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษา คือ ขาดงบประมาณ และจากผลการวิจัยของโกศล วิชัยดิษฐ์ (2520) ที่พบว่า ไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการทำให้โรงเรียนต้องใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษาหรืองบประมาณในส่วนอื่น ๆ มาดำเนินการแทน นอกจากนี้อาจเนื่องจากครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนไม่เขียนโครงการเสนอต่อผู้บริหารในโรงเรียน จึงทำให้ไม่ได้รับงบประมาณในส่วนนี้ และอาจเป็นเพราะโรงเรียนมีกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ มากมาย ที่จะต้องจัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จึงทำให้งบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ทำให้ประสิทธิภาพ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่างบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินงาน หากงบประมาณไม่เพียงพอแล้วย่อมมีผลกระทบต่อการทำงานเป็นอย่างมาก ส่วนในเรื่องข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานมีปัญหา อาจเป็นเพราะโรงเรียนไม่มีการสำรวจข้อมูลปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียนอย่างจริงจัง บุคลากรในโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการค้นหาข้อมูลและข้อเท็จจริงในการวางแผน นอกจากนี้อาจเนื่องจากไม่ได้มีการวิเคราะห์ การจัดระบบข้อมูลที่มีอยู่ให้เป็นหมวดหมู่ และสามารถใช้ในการวางแผนได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2527, อ้างถึงในวุฒิชัย ประเสริฐสุข, 2537) ได้กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่ต้องปฏิบัติจัดทำขึ้นเตรียมการก่อนการวางแผน ประกอบด้วย การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของแผนงานและโครงการ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่างบประมาณเป็นสิ่งสำคัญและ

จำเป็นในการวางแผนการดำเนินงานหากขาดข้อมูลแล้วการวางแผนจะเหมือนกับการคิดฝันไป ดังนั้นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จะทำให้สามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียน อันจะทำให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ สำหรับในเรื่องแผนและนโยบายในการดำเนินงานป้องกัน ยาเสพติดมีปัญหา อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูยังมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนไม่ เพียงพอ ดังผลการวิจัยของ ศศิธร เฟดิมรอด (2536) และวราภรณ์ โทณะพันธ์ (2537) ที่พบว่าปัญหาในการวางแผนคือผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้และทักษะในการวางแผน และอาจเนื่อง จากแผนไม่ชัดเจน ไม่กระชับรัดกุม และไม่ครอบคลุม สาเหตุอาจเป็นเพราะครูไม่มีความชำนาญ ในการเขียนแผน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมบูรณ์ ฉ่ำทรัพย์ (2538) ที่พบว่าปัญหาในการ วางแผนคือ บุคลากรขาดทักษะในการเขียนแผน นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะขาดข้อมูลที่ใช้ในการ วางแผนและนโยบาย ข้อมูลไม่ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าโรงเรียน ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนเพราะข้อมูลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการ วางแผนเป็นอันมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ชวลิต ยอดมณี (2524, อ้างถึงใน บ.บ.ส., 2526) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่องระบบข้อมูลกับการวางแผนและนโยบาย เพื่อแก้ปัญหาเสพติดของ ประเทศไทยว่า ในกระบวนการวางแผน ข้อมูลยังมีความถูกต้อง ทันเหตุการณ์ และมีความ สมบูรณ์เพียงใดจึงทำให้การวางแผนและนโยบายมีประสิทธิภาพมากตามไปด้วย

2.2 ด้านการปฏิบัติงาน

จากผลการวิจัยพบว่าเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วมีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ดังนี้

2.2.1 "การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ปัญหาเสพติด"

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองของนักเรียนส่วนมากมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ต้องทำงานหาเลี้ยง ครอบครัวยังจึงไม่มีเวลาให้กับทางโรงเรียน ทำให้มีปัญหาในการขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศรี พัฒนพงศ์ (2520) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ งานป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษา คือ ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองและจาก รายงานผลการสัมมนาครู-อาจารย์ ผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถาน ศึกษาของกรมพลศึกษา (2534) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติด คือ

ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือและไม่ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เนื่องจากเวลาส่วนใหญ่ของนักเรียนจะอยู่ที่บ้านมากกว่าโรงเรียน ดังนั้นความร่วมมือสนับสนุนจากผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเป็นอย่างมาก

2.2.2 "การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด" ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาต่างจังหวัดมีพื้นที่มาก ไม่มีรั้วรอบขอบชิด จึงทำให้ยากลำบากและเป็นอุปสรรคต่อการสอดส่องดูแล นอกจากนี้อาจเป็นเพราะฝ่ายปกครอง หรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมีน้อย เมื่อเทียบกับสัดส่วนนักเรียน ดังผลการวิจัย (ตารางที่ 6) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดต่ำกว่า 10 คน ร้อยละ 44.2 และอาจเนื่องจากมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานป้องกันยาเสพติดและงานอื่น ๆ จึงทำให้ไม่มีเวลาสำรวจตรวจตราดูแลนักเรียนในสถานที่ลับตาได้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ดังผลการวิจัย (ตารางที่ 2) พบว่าครูผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานป้องกันยาเสพติด เช่น งานสอน งานบริหาร งานบริการ เป็นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด เป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือกันทุกฝ่าย

2.2.3 "การวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติด" อาจเป็นเพราะนักเรียนปกปิดไม่บอกความจริงแก่ครู ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ครูมีภาระงานมาก ไม่มีเวลาค้นหาสาเหตุและติดตามดูแลนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ครูอื่นในโรงเรียนไม่ให้ความช่วยเหลือ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบโดยตรง จึงทำให้มีปัญหในการวิเคราะห์หาสาเหตุการติดยาของนักเรียน และอาจเนื่องจากประสบการณ์ของครูในการทำงานด้านการป้องกันยาเสพติดยังมีไม่มาก จึงทำให้มีความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์หาสาเหตุการติดยาของเด็กไม่เพียงพอ ดังผลการวิจัย (ตารางที่ 2) พบว่า ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการป้องกันยาเสพติดต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 53.4 ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากสาเหตุการติดยาเสพติดของนักเรียนมีมากมาย และแตกต่างกัน ดังนั้นการวิเคราะห์หาสาเหตุการติดยาของเด็กอย่างได้ผล จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันหลายฝ่าย ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน

2.2.4 "ความรู้ของครูในเรื่องการจัดทำสื่อการสอนเกี่ยวกับยาเสพติด" อาจเนื่องมาจากความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ของครูเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดยังมีไม่เพียงพอ ซึ่งจะส่งผลต่อการทำสื่อการสอนที่เหมาะสม รวมทั้งครูอาจจะไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการทำสื่อการสอนเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะ จึงทำให้มีปัญหาคือการทำสื่อ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การที่ครูมีปัญหาคือเรื่องความรู้ในการจัดทำสื่อการสอนเกี่ยวกับยาเสพติดนี้ แสดงให้เห็นถึงความตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการเรียนการสอนเรื่องยาเสพติด จึงให้ความสำคัญในการจัดทำสื่อการสอน ทั้งนี้เพราะการจัดทำสื่อการสอนที่เหมาะสม จะทำให้บทเรียนน่าสนใจ นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องของยาเสพติดได้มากขึ้น

2.2.5 "การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนในการแก้ปัญหา ยาเสพติด" ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารขาดความรู้และทักษะในการประชาสัมพันธ์ ไม่ทราบว่าจะติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ จากที่ใด ครู-อาจารย์ ไม่มีเวลาและขาดประสบการณ์ในการเข้าถึงชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรจบ คำคุณ (2532) ที่พบว่า โรงเรียนมีปัญหาคือการติดต่อประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นไม่ดีเท่าที่ควร และ เพ็ญราวีพร รามบุตร (2537) ที่พบว่า การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์การต่าง ๆ ในชุมชนไม่สม่ำเสมอ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ ความสามัคคี และการประสานงาน ของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนชุมชนที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารและครูจึงควรตระหนักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนชุมชน

2.3 ด้านการติดตามและประเมินผล

จากผลการวิจัยพบว่าเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วมีปัญหาคืออยู่ในระดับปานกลาง เช่น ปัญหาคือเรื่องการได้รับการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดจากศึกษานิเทศก์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์มีน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของครู ไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศการดำเนินงาน การคมนาคมไม่สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกลักษณ์ คูหาทอง (2525) พบว่าศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาในการนิเทศ หรือศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาในการให้คำปรึกษาแก่ครู รวมทั้งระยะเวลาที่ศึกษานิเทศก์พบปะกับครูเพื่อให้การนิเทศแต่ละครั้งน้อยเกินไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉวีวรรณ ไหวพริบ (2529) ที่กล่าวว่า ผู้นิเทศมีปัญหาเกี่ยวกับ

กับเวลาในการนิเทศ เนื่องจากปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมาก ผลการค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญของ ปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียน ต้องการให้ศึกษานิเทศก์มานิเทศงาน แต่ทั้งนี้เนื่องจากจำนวน ศึกษานิเทศก์มีน้อย ในขณะที่มีโรงเรียนจำนวนมากและหน้าที่ศึกษานิเทศก์ที่กำหนดไว้กว้างเกินไป ยากในการที่จะปฏิบัติได้ครบถ้วน จึงทำให้การนิเทศได้ไม่ทั่วถึงและไม่สม่ำเสมอ นอกจากนี้ปัญหา เกี่ยวกับความร่วมมือของบุคลากรในการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากครูมีคาบสอนมาก และต้องรับผิดชอบงานพิเศษ อื่นด้วย เช่น งานปกครอง งานบริการ งานแนะแนว ฯลฯ จึงทำให้ไม่มีเวลาในการให้ความ ร่วมมือในการนิเทศงานป้องกันยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยพูน อาสนพาณิชย์ (2537) ที่พบว่าปัญหาในการดำเนินการนิเทศ คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัย มีความคิดเห็นว่าการร่วมมือของบุคลากรในการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนเป็นปัจจัย สำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด นอกจากนี้ปัญหานี้เรื่องการได้รับการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดจากผู้นิเทศภายในโรงเรียน อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องการนิเทศ ครูขาดการยอมรับและศรัทธา ต่อผู้ให้การนิเทศ ครูไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมการนิเทศ ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ จึงทำให้มีปัญหานในการได้รับการนิเทศงานจากผู้นิเทศภายในโรงเรียน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด เพราะในการดำเนินงานใด ๆ ก็ตามจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับชัยพูน อาสนพาณิชย์ (2537) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน นั้น เป็นขั้นตอนของการทำงานอย่างเป็นระบบมีลำดับขั้นตอนในการทำงาน ซึ่งการทำงานอย่าง เป็นขั้นตอนนี้ จะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ได้ประสบความสำเร็จ และความสำเร็จและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารและครูจึงควรจะร่วมมือร่วมใจกันในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

3. การเปรียบเทียบปัญหาในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ

3.1 จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งสี่ขนาด มีปัญหาด้านการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีปัญหา มากกว่าขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษไม่มีปัญหาแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนทั้งสามขนาด มีจำนวนนักเรียนไม่เท่ากัน ดังนั้นสัดส่วนระหว่างนักเรียน กับครูในโรงเรียนจึงแตกต่างกัน โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ทำให้ครูในโรงเรียนไม่สามารถจะรู้จักนักเรียนได้ทั้งหมด จะรู้จักเฉพาะในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบสอน ดังนั้นจึงปล่อยให้เป็นที่มาของฝ่ายที่รับผิดชอบในการดูแลนักเรียน ทำให้เป็นภาระงานที่หนักมาก ซึ่งต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อยครู ส่วนใหญ่จะรู้จักนักเรียน ได้ทั่วถึง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างครูด้วยกันจะใกล้ชิดกว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง จึงร่วมมือช่วยกันในการสอดส่องดูแลนักเรียน ไม่ปล่อยให้เป็นที่มาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะ นอกจากนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีพื้นที่และอาคารเรียน มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้มีมุมอับมากกว่า เป็นการยากลำบากต่อการตรวจตราดูแลได้ ทั่วถึง รวมทั้งการติดต่อประสานงานระหว่างบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ สะดวกน้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และเมื่อพิจารณาถึงสถานที่ตั้งของโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางส่วนมากจะตั้งอยู่ในชุมชนที่มีความเจริญด้านสาธารณูปโภค มีแหล่งมั่วสุมต่าง ๆ มากมาย จึงเป็น ปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเสี่ยงในการเสพยาของนักเรียน ที่ส่งผลไปถึงปัญหาการปฏิบัติงานป้องกัน ยาเสพติดในโรงเรียน นอกจากนี้การที่โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อตั้งอยู่ในท้องถิ่นชนบท ห่างไกลจากแหล่งมั่วสุมต่าง ๆ ความเป็นอยู่ของชุมชนจะเป็นในลักษณะช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กจึงได้ความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนใกล้เคียงได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทำให้มีปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนขนาดเล็กน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง

3.2 จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งสี่ขนาดมีปัญหาการดำเนินงานเป็นรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังต่อไปนี้

3.2.1 ด้านการวางแผน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาด้านการวางแผนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีเพียงข้อเดียวที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนมาก จึงทำให้ครูต้องมีภาระที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาในการวางแผน ไม่มีเวลาในการสำรวจข้อมูล ครูไม่เห็นความสำคัญในการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมานิตย์ สิทธิราช (2532) ที่พบว่าปัญหาที่โรงเรียนขนาดใหญ่พบในขั้นจัดทำแผนได้แก่ครูไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำแผน และให้ความร่วมมือน้อย นอกจากนี้อาจเนื่องจากนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคาดหวังต่อแผนการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง เพราะมีจำนวนนักเรียนมาก จำนวนครูมาก รวมทั้งต้องการรักษาชื่อเสียงและมาตรฐานของโรงเรียน จึงต้องให้ครูมีการวางแผนเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ทั้งนี้เพราะการวางแผนที่ดีจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบแบบแผนทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนครูน้อยกว่า มีการติดต่อประสานงานได้สะดวกและรวดเร็ว จึงทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องวางแผนในการดำเนินงาน จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

3.2.2 ด้านการปฏิบัติงาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาด้านการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติด การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ปัญหา ความร่วมมือของครูในโรงเรียนในการส่งนักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือสงสัยว่าจะเข้ายาเสพติดมาพบครูผู้รับผิดชอบ การให้คำแนะนำหรือปรึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการเข้ายาเสพติด การส่งต่อนักเรียนเข้ารับการรักษาเมื่อพบว่านักเรียนติดยาเสพติด การติดตามผลการรักษาการติดยาเสพติดของนักเรียน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาด

เล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนมาก ปัญหาย่อมมีความหลากหลายมาก การป้องกันการแก้ไขปัญหาก็จะมีความยากและซับซ้อนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่มีภาระต้องรับผิดชอบงานสอนและงานด้านอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาในการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงานย่อมจะไม่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และอาจเนื่องจาก การที่มีจำนวนครูมาก การทำงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจน ทำให้ความสัมพันธ์แน่นแฟ้น ความร่วมมือในการดำเนินงานจึงมีน้อย นอกจากนี้ในข้อที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนด้านยาเสพติด การดำเนินงานของชมรมต่อต้านยาเสพติด การสนับสนุนให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหา มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนมาก ทำให้ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงานมาก จึงทำให้งบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรยา เกษรันทอง (2527) ที่พบว่าปัญหาในการจัดกิจกรรมของนักเรียนคือขาดงบประมาณ นอกจากนี้อาจเนื่องมาจาก ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย (ตารางที่ 6) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่อุปกรณ์ไม่เพียงพอ และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการไม่เพียงพอ จากเหตุผลดังกล่าวนี้จึงส่งผลกระทบต่อโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

3.2.3 ด้านการติดตามและประเมินผล

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาด้านการติดตามและประเมินผลไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือความร่วมมือของบุคลากรในการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และความร่วมมือของบุคลากรในการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนครูมาก รวมทั้งครูมีชั่วโมงสอนมากและทำงานด้านอื่นมาก ทั้งนี้อาจจะมีข้อจำกัดจากการจัดตารางการเรียนการสอน ทำให้ครูมีเวลาว่างไม่ตรงกัน จึงทำให้ความร่วมมือในการนิเทศและประเมินผลในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. กรมสามัญศึกษา ควรมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้แก่ทางโรงเรียนในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนโดยเฉพาะ นอกจากนั้นโรงเรียนควรขอความช่วยเหลือด้านงบประมาณเพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ เช่น สมาคมผู้ปกครอง บริษัท ร้านค้า องค์กรต่าง ๆ ตลอดจนชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนลดน้อยลง
2. กรมสามัญศึกษาควรกำหนดเป็นนโยบายและแนวปฏิบัติที่จะส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ ของโรงเรียนได้สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาให้แก่ชุมชน รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีนโยบายที่ชัดเจน ในการทำให้ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ปฏิบัติตามแผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาอย่างจริงจัง และเน้นให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความตระหนักเห็นความสำคัญต่อปัญหา ยาเสพติดและรับผิดชอบร่วมกัน
4. ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนให้ทราบถึงความสำคัญของการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงานจากบุคคลเหล่านี้
5. โรงเรียนควรร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด โดยมีการเชิญผู้ปกครองมาคุยกับครูในวันมอบตัว วันปฐมนิเทศ วันครูพบผู้ปกครอง เป็นต้น อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม
6. โรงเรียนควรจัดตั้งทีมงานของนักเรียนในลักษณะกรรมการนักเรียน หรือเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้เป็นผู้ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนร่วมกับครู-อาจารย์ เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
7. โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และการสร้างความสัมพันธ์ความไว้วางใจระหว่างครูกับนักเรียน ให้แก่ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ครูประจำชั้นและครูฝ่ายแนะแนว เพื่อสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

8. โรงเรียนควรจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายใน หรือ การจัดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนที่เกี่ยวกับดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน เพื่อหา แนวทางการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. โรงเรียนควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวง สาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ เพื่อขอความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากรผู้เชี่ยวชาญ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสื่อต่าง ๆ

10. ครูผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ควรมีการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาเสพติดในโรงเรียน ให้เป็นระบบระเบียบและสม่ำเสมอ โดยมีการประสานงานร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน

11. ในการสอนเรื่องยาเสพติดที่จะได้ผล ควรสอนให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึง พิษภัยและผลเสียที่จะตามมา โดยใช้วิธีการสอนแบบทักษะชีวิต (Life skill) รวมทั้งการ นำเอาสถาบันทางศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อขัดเกลานิรันดร์และ พฤติกรรมของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาด กลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งผล การวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั่วประเทศ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน แทนการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยได้ข้อเท็จจริงมากขึ้น และ จะได้นำผลการวิจัยมาวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนได้อย่างสอดคล้องกับ ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาต่อไป

3. ควรมีการศึกษาอุปสรรคและความต้องการของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย